

Utfyllende retningslinjer for utforming av reinmerker i Nordland reinbeiteområde

Fastsatt av merkenemnda for Nordland 14.06.2022. Godkjent av Reindrifststyret 27.10.2022 med hjemmel i § 38 sjettede ledd i reindrifstloven av 15. juni 2007.

1. Myndighet

Merkenemnda kan vedta utfyllende retningslinjer for utforming av reinmerker med godkjenning fra reindrifststyret.

Merkenemnda skal, under ivaretagelse av hensynet til velordnet reindrift, søke å bevare tradisjonell bruk og utforming av reinmerker. Blant annet skal tradisjonelle familiemerker søkes bevart for familien.

Merkenemnda skal påse at omsøkte merker kan skilles fra andre merker, og at merker har en slik form at forveksling eller misbruk ikke kan finne sted.

Merkenemnda skal legge til grunn samme merkeskjønn for merker i Norge og i tilstøtende områder i Sverige.

I Nordland finnes det sørsamiske, lulesamiske og nordsamiske merketradisjoner med variasjoner innenfor disse. Merkenemnda skal søke å ivareta merketradisjonene ved godkjenning av merker.

2. Definisjoner

2.1. Grunnmerke / Maadthmierhke, Staeriesmierhke / Vuodomearka / Vuoddomearka

Opprinnelig merke uten endringer. Familiens merketype/mearkaoalli avledes fra grunnmerket.

2.2. Merketype / Mearkaoalli

Hovedsnitt med bisnitt innenfor hovedsnitt som former merkets særegne hovedtrekk.

2.3. Merkebasis / Mearkavuoddu

Merkets særegenhet på bisnittnivå som danner forskjellen mellom grunnmerkene innenfor samme merketype/mearkaoalli.

2.4. Speilvendt øre / Mollethbieljje, Molsethbieljje

Dette er en spesiell sørsamisk tradisjon. Utgangspunktet er et grunnmerke (staeriesmierhke). Ørene er byttet om slik at merket blir speilvendt (høyre øre blir venstre øre, venstre øre blir høyre øre).

3. Merkesnitt

3.1. Hovedsnitt / Vuodosárgge / Váldosánit

Snitt som skaper hovedinntrykket og er lett å se på reinøret. Snittene framgår av vedlegget til retningslinjene.

3.1.2. Hovedsnitt med snittkombinasjoner

Hovedsnitt med bisnitt i hovedsnittet regnes som hovedsnitt.

Enkelte kombinasjoner av snitt regnes som hovedsnitt når det mangler annet hovedsnitt.

Hovedsnitt med bisnitt i hovedsnittet og kombinasjoner av snitt som mangler hovedsnitt, framgår av vedlegget til retningslinjene.

3.2. Bisnitt / Duoddesárgge / Smávvasánit

Snitt som kommer i tillegg til hovedsnitt og som vanligvis er mindre enn hovedsnitt. Bisnitt framgår av vedlegget til retningslinjene.

3.3. Avledet merke ved bruk av tilleggssnitt / Jyörehkse, jyörehkse / Rievdadus / Eredum-mearka

Tilleggssnitt til grunnmerke/opprinnelig merke som gir et avledet merke/avbrottsmerke. Brukes ofte når barn får et merke som avledes fra et foreldremerke, jf. pkt. 4.2.

3.4. Merkesignatur / Mearkamáille / Styyle

Merkesignaturen hos den enkelte person som skjærer snitt i øret. Merkesignaturen kan variere i utforming og plassering av snitt. Merkesignaturen kan også variere mellom enkeltpersoner, familier og reinbeitedistrikt.

3.5. Utforming av merkesnitt

Ved godkjenning av reinmerker legger merkenemnda til grunn at ikke mer enn 1/3 av øret skjæres ved påføring av snittene. Dette er viktig av hensynet til en velordnet reindrif og hensynet til dyrevelferd.

4. Grunnprinsippet for merkeskjønnet

4.1. Nye merker skal søke å følge merketradisjoner og merkebilder som er karakteristisk for familien/slekta.

4.2. Grunnprinsippet i merkeskjønnet er at reinmerke til barn avledes fra én foreldres reinmerke i det aktuelle reinbeitedistriktet. Avledningen gjøres slik at den ene forelderens hovedsnitt beholdes, og endringen gjøres ved å ta bort eller legge til bisnitt på det ene øret. Snitt plasseres / tas bort på en ledig plass på øret slik at det opprinnelige merket på øret kan kjennes igjen.

4.3. Ektefelle/samboer som selv ikke har rett til reinmerke etter reindrifstlovens § 32 første og annet ledd, avleder sitt merke fra ektefellens/samboerens reinmerke.

5. Unntak fra grunnprinsippet

Merkenemnda kan vurdere unntak fra grunnprinsippet under følgende vilkår:

- a.** Omsøkte merke er avledet fra en merketype/mearkaoalli i samme siida eller reinbeitedistrikt.
- b.** Foreldrenes merke er uttømt, dvs. det er ikke mulig å plassere flere bisnitt til foreldrenes hovedsnitt.
- c.** En person kan overføre eget merke til en annen person innenfor familien og/eller slekta i samme reinbeitedistrikt som merket har vært brukt.
- d.** Merket er registrert eller har vært registrert på søkers slekt i reinbeitedistriktet og stått ubrukt/ledig. Et ubrukt/ledig merke kan enten være slettet, eller det er gått ut av bruk fordi det ikke finnes rein i merket, og opprinnelig merkeieier har avgått ved døden uten at noen har overtatt merket.

5.1. Særskilt unntak i sørsamisk merketradisjon for speilvendt øre/molsethbieljje

Speilvendt øre (molsethbieljje) av et eksisterende merke er forbeholdt den opprinnelige merkeieier eller eventuelt vedkommendes etterkommere. Noen merker har fulgt hverandre slik fra generasjon til generasjon. Tradisjonen tilsier at slike merkes skal følge hverandre.

Merkenemnda vil søke å bevare tradisjonen med speilvendt øre/molsethbieljje for de som holder denne tradisjonen i hevd.

6. Forbehold

Merkenemnda er gitt en vid faglig kompetanse for å ivareta merkesystemet, tradisjoner og nyanser. Av den grunn er retningslinjene ikke uttømmende.

Vedlegg til utfyllende retningslinjer for utforming av reinmerker i Nordland reinbeiteområde

Beskrivelser: **Sørsamisk** / *lulesamisk* / nordsamisk

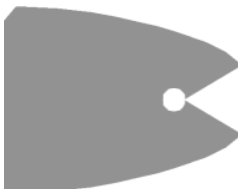
Nordsamiske beskrivelser som er understreket, er den mest vanlige beskrivelsen i Nordland reinbeiteområde.

Hovedsnitt, hovedsnitt med kombinasjoner og bisnitt som kan brukes i Nordland

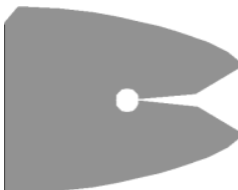
1. Hovedsnitt/vuoddosárgge/váldosánit og hovedsnitt med kombinasjoner

Skaarja / *Skárjjá* / Guobir

Raejkieskaarja / *Skárjjá ja rájgge* / Guobir ja ráigi

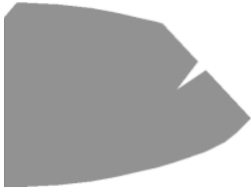
Skaarja jih raejkie-sloeptje / Guobir ja guohper sisa luddestat ja ráigi

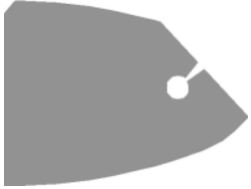
Ávtelh snijre / *Doaresskivnnje ávdált* / Skivdnji ovddal / Njavki

Gåavoehsnijre ávtelh

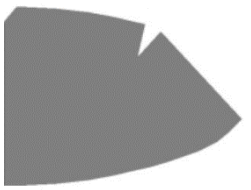
Ávtelh snijre j̄ih saerkie snijresne / *Doaresskivnnje ávdált ja tjáles* / *Doaresskivnnjetjáles ávdált* / Skivdnji ovddal ja skivnnji sisa luddestat / Njavki ja njavkki sisa luddestat

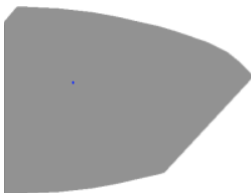
Ávtelh snijre j̄ih raejkie-sloeptje snijresne / *Doaresskivnnje ávdált ja rájgge-tjáles* / Skivdnji ovddal ja skivnnji sisa luddestat ja ráigi / Njavki ja njavkki sisa luddestat ja ráigi

Ávtelh snijre j̄ih göökte saerkieh snijresne / **Ávtelh snijre j̄ih tjoelte** / *Doaresskivdnje ávdált ja guokta tjáles* / Skivdnji ovddal ja skivnnji sisa guokte luddestaga / Hirre njavki

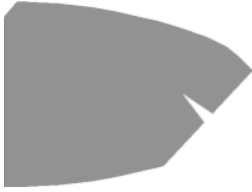
Ávtelh snijre, saerkie snijren roetesne

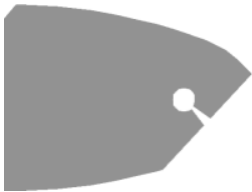
Minnjelh snijre / *Doaresskivnnje manjelt* / Skivdnji manjil / Skivdnji

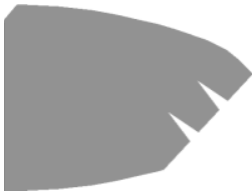
Gáavoehsnijre minnjelh

Minnjelh snijre jñh saerkie snijresne / *Doaresskivnnje mañelt ja tjáles* / *Doaresskivnnjetjáles mañelt* / Skivdnji manil ja skivnnji sisa luddestat / Skivdnji ja skivnnji sisa luddestat

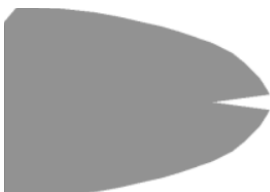
Minnjelh snijre jñh raejkie-sloeptje snijresne / *Doaresskivnnje mañelt ja rájgge-tjáles* / Skivdnji manil ja skivnnji sisa luddestat ja ráigi / Skivdnji ja skivnnji sisa luddestat ja ráigi

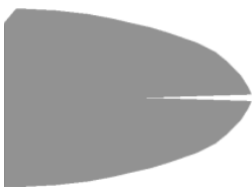
Minnjelh snijre jñh göökte saerkieh snijresne / **Minnjelh snijre jñh tjoelte** / *Doaresskivnnje mañelt ja guokta tjáles* / Skivdnji manil ja skivnnji sisa guokte luddestaga / Hirre skivdnji

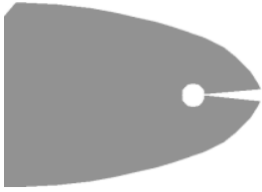
Minnjelh snijre, saerkie snijren roetesne

Sloeptje / *Sliepttje* / Liekči / Luddestat

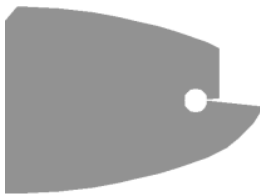
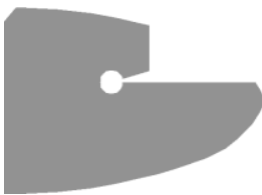
Sloeptje / *Sliepttje* / Liekči / Luddestat

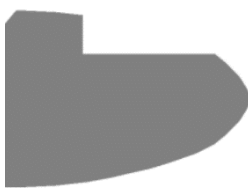
Raejkie-sloeptje / *Sliepttje ja rájgge* / Liekči ja ráigi / Luddestat ja ráigi

Sloeptje ávtelh áeniedamme / *Sliepttje ánahes ávdált* / Ovddaldus liekčeonáduš

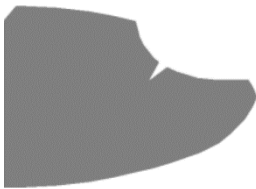
Raejkie-sloeptje ávtelh áeniedamme / *Sliepttje ánahes ávdált ja rájgge* / Ovddaldus liekčeonáduš ja ráigi

Ávtelh kruehkie

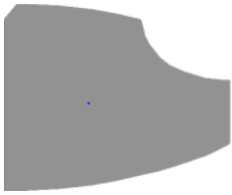
Skivnnje ávdált / Gieška ovddal / Gieška

Gieška ja gieška sisa luddestat

Namhpe kruehkie ávtelh / Hoan̄ka ovddal

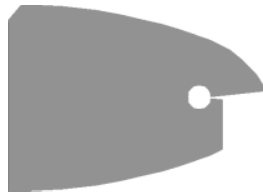
Hoan̄ka ovddal / Gieškalahkki

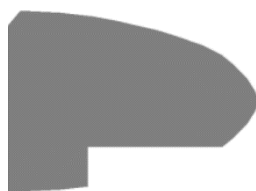
Namhpe voelesth ávtelh

Sloeptje minnjelh áeniedamme / *Sliepttje ánahes manjelt* / Manjildus liekčeoanádus

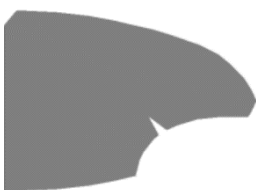
Raejkie-sloeptje minnjelh áeniedamme / *Sliepttje ánahes manjelt ja rájgge* / Manjildus liekčeoanádus ja ráigi

Minnjelh kruehkie

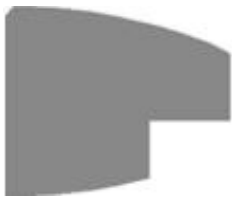

Skivnnje manjelt / Gieška manjil / Hoan̄ka

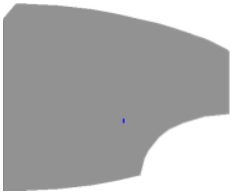

Hoan̄ka ja hoan̄kka sisa luddestat

Retningslinjer godkjent i Reindrifststyret 27. oktober 2022

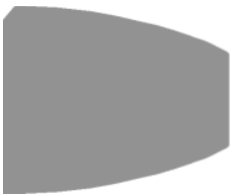
Namhpe kruehkie minnjelh / Hoangka manil

Hoangka manil / Hoangkaalahkki

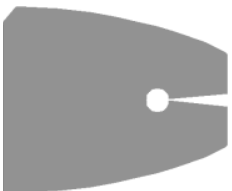
Namhpe voelesth minnjelh

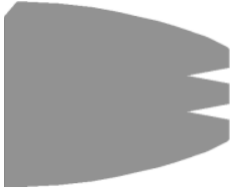
Namhpe / *Náhppa* / Nahppa / Gaskat / Rastá

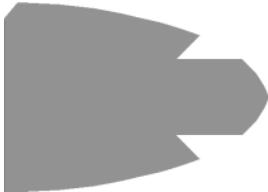
Saerkie namhpesne / *Náhppatjáles* / Nahppa ja nahpa sisa luddestat / Gaskat ja gaskat sisa luddestat / Rastá ja rastá sisa luddestat

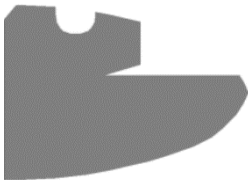
Raejkie-sloeftje namhpesne / *Náhppatjáles ja rájgge* / Nahppa ja nahpa sisa luddestat ja ráigi / Gaskat ja gaskat sisa luddestat ja ráigi / Rastá ja rastá sisa luddestat ja ráigi

Namhpe j̄ih tjoelte / Tjoelte / Tjuollda / Nahppa ja nahpa sisa guokte luddestaga / Gaskat ja gaskat sisa guokte luddestaga / Hirri rastá

Ledtiegadtsse

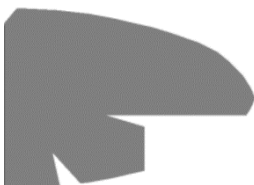
Sloeptje ávtelh ániedamme, tsiehkje ávtelh / Ovddaldus liekčeoanádus ja biehkki ovddal

Sloeptje minnjel̄h ániedamme, tsiehkje minnjel̄h / Manjildus liekčeoanádus ja biehkki manil

Sloeptje ávtelh ániedamme, saerkje ávtelh / *Slieptje oanádis ja tziehkes ávdált* / Ovddaldus liekčeoanádus ja sárggaldat ovddal

Sloeptje minnjel̄h ániedamme, saerkje minnjel̄h / *Slieptje oanádis ja tziehkes manjelt* / Manjildus liekčeoanádus ja sárggaldat manil

Ávtelh kruehkie, tsiehkíe ávtelh

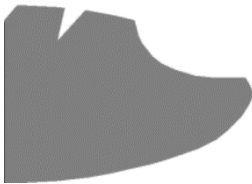
Minnjelh kruehkie, tsiehkíe minnjelh

Skivnnje ávdált ja biehkke / Gieška ovddal ja gieškka vuolde biehkki / Gieška ja gieškka vuolde ceahkes / Gieška ja gieškka vuolde bihttá

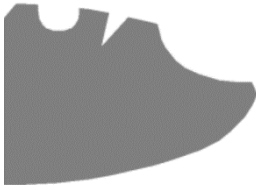
Skivnnje mañelt ja biehkke / Gieška mañil ja gieškka vuolde biehkki / Hoañka ja hoañkka vuolde ceahkes / Hoañka ja hoañkka vuolde bihttá

Skivnnje ávdált ja tjiehkkes / Gieška ovddal ja gieškka vuolde sárggaldat / Gieška ja gieškka vuolde sárggaldat / Gieška ja gieškka vuolde sárggis

Skivnnje mañelt ja tjiehkkes / Gieška mañil ja gieškka vuolde sárggaldat / Hoañka ja hoañkka vuolde sárggaldat / Hoañka ja hoañkka vuolde sárggis

Skivnnje ávdált, biehkke ja tjiehkes / Gieška ovddal ja gieškka vuolde biehkki ja sárggaldat / Gieška ja gieškka vuolde ceahkes ja sárggaldat / Gieška ja gieškka vuolde bihttá ja sárggis

Skivnnje manjelt, biehkke ja tjiehkes / Gieška manjil ja gieškka vuolde biehkki ja sárggaldat / Hoan̄ka ja hoan̄kka vuolde ceahkes ja sárggaldat / Hoan̄ka ja hoan̄kka vuolde bihttá ja sárggis

Gieška ja gieškka sisa luddestat, gieškka vuolde ceahkes / Gieška ja gieškka sisa luddestat, gieškka vuolde bihttá

Hoan̄ka ja hoan̄kka sisa luddestat, hoan̄kka vuolde ceahkes / Hoan̄ka ja hoan̄kka sisa luddestat, hoan̄kka vuolde bihttá

Raajres ávtelh / Raajrese ávtelh / Ájdaris ávdált

Raajres ávtelh / Raajrese ávtelh

Raajres ávtelh / Raajrese ávtelh / Golbma sársgaldaga ovddal

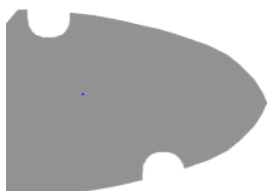
Raajres minnjelh / Raajrese minnjelh / *Ájdaris manjelt*

Raajres minnjelh / Raajrese minnjelh

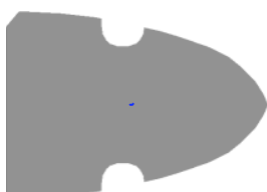
Raajres minnjelh / Raajrese minnjelh / Golbma sársgaldaga manjil

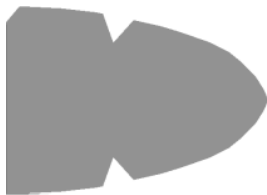
Vitnjelohke ávtelh / Vitnjele ávtelh

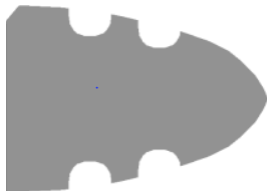
Vitnjelohke minnjelh / Vitnjele minnjelh

Krosseth / *Ruossa biehke* / Biehkki ovddal manjil

Krosseth

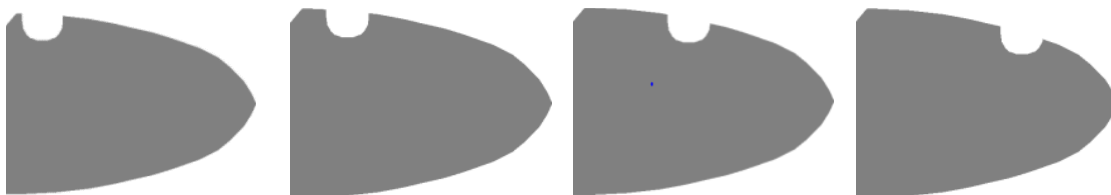

Göökte krosseth / *Niellja biehke* / Ráideras

Göökte krosseth

2. Bisnitt/duoddesárgge/smávvasánit

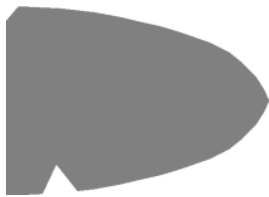
Tsiehkie ávtelh / **Jorpe tsiehkie ávtelh** / *Biehkke ávdált* / Biehkki ovddal / Ceahkes ovddal / Bihttá ovddal

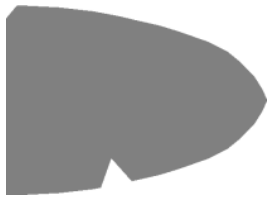
Tsiehkie minnjelh / **Jorpe tsiehkie minnjelh** / *Biehkke manjelt* / Biehkki manjil / Ceahkes manjil / Bihttá manjil

Tsiehkie ávtelh

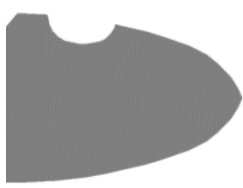
Tsiehkie minnjelh

Saerkie ávtelh / *Tjehkes ávtált* / Sárggaldat ovddal / Sárggis ovddal

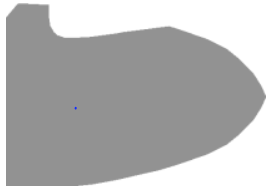
Saerkie minnjelh / *Tjehkes manjelt* / Sárggaldat manjil / Sárggis manjil

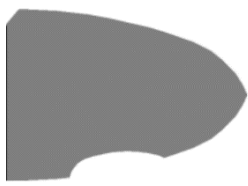
Govre ávtelh / *Stuora biehkke ávdált* / Stuora biehkki ovddal / Vakŋa / Vatnja / Stuora bihttá ovddal

Govre minnjelh / *Stuora biehkke manjelt* / Stuora biehkki manjil / Vajastat / Stuora bihttá manjil

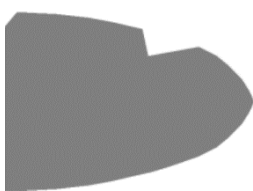
Voelesth ávtelh / Vakŋa / Vatnja / Gáhppálat ovddal

Voelesth minnjelh / Vajastat / Gáhppálat manjil

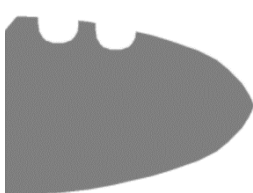
Saerkie-tsiehkíe ávtelh

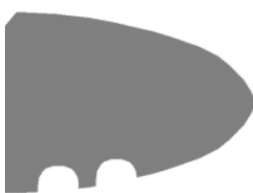
Saerkie-tsiehkíe minnjelh

Göökte tsiehkíeh ávtelh / *Guokta biehkke ávdált* / Guokte biehkíe ovddal / Guokte ceahkká ovddal / Guokte bihttá ovddal

Göökte tsiehkíeh minnjelh / *Guokta biehkke manjelt* / Guokte biehkíe manjil / Guokte ceahkká manjil / Guokte bihttá manjil

Göökte tsiehkíeh ávtelh

Göökte tsiehkíeh minnjelh

Göökte saerkíeh ávtelh / *Guokta tjiehkít ávdált* / Guokte sárggaldaga ovddal / Guokte sárgá ovddal

Göökte saerkieh minnjelh / *Guokta tjielkiet manjelt* / Guokte sárggaldaga manil / Guokte sárgá manil

Vakŋa ja biehkki vaŋa vuolde

Vajastat ja biehkki vajastaga vuolde

Göökte tsiehkies, saerkie ávtelh / *Guokta biehke ja tjielkies ávdált* / Guokte biehki ja sárggaldat ovddal / Guokte ceahkká ja sárggaldat ovddal / Guokte bihttá ja sárggis ovddal

Göökte tsiehkies, saerkie minnjelh / *Guokta biehke ja tjielkies manjelt* / Guokte biehki ja sárggaldat manil / Guokte ceahkká ja sárggaldat manil / Guokte bihttá ja sárggis manil

Tsiehkie, göökte saerkieh ávtelh / *Biehkke ja guokta tjielkiet ávdált* / Biehkki ja guokte sárggaldaga ovddal / Ceahkes ja guokte sárggaldaga ovddal / Bihttá ja guokte sárgá ovddal

Tsiehkie, göökte saerkieh minnjelh / *Biehkke ja guokta tjiehkkit mañelt* / Biehkki ja guokte sárggaldaga manil / Ceahkes ja guokte sárggaldaga manil / Bihttá ja guokte sárgá manil

Tsiehkie, saerkie ávtelh / *Biehkke ja tjiehkes ávdålt* / Biehkki ja sárggaldat ovddal / Ceahkes ja sárggaldat ovddal / Bihttá ja sárggis ovddal

Tsiehkie, saerkie minnjelh / *Biehkke ja tjiehkes mañelt* / Biehkki ja sárggaldat manil / Ceahkes ja sárggaldat manil / Bihttá ja sárggis manil

Tsiehkie, saerkie, tsiehkie ávtelh / Ovddal guokte biehki ja bihkiid gaskkan sárggaldat / Ceahkes, sárggaldat ja ceahkes ovddal / Bihttá, sárggis ja bihttá ovddal

Tsiehkie, saerkie, tsiehkie minnjelh / Manil guokte biehki ja bihkiid gaskkan sárggaldat / Ceahkes, sárggaldat ja ceahkes manil / Bihttá, sárggis ja bihttá manil

Ávtelh govre jñh saerkie govresne

Minnjelh govre jñh saerkie govresne

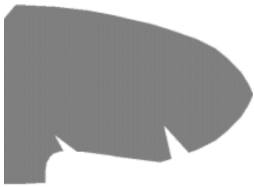
Vakña ja vaña sisa luddestat

Vajastat ja vajastaga sisa luddestat

Vakña ja vaña sisa luddestat, vaña nalde sárggaldat / Vakña ja vaña sisa luddestat, vaña nalde sárggis

Vajastat ja vajastaga sisa luddestat, vajastaga nalde sárggaldat / Vajastat ja vajastaga sisa luddestat, vajastaga nalde sárggis

Govre jñh saerkie ávtelh

Govre jñh saerkie minnjelh

Saerkie, tsiehkje, saerkie åvtelh / Ovddal guokte sárggaldaga ja sárggaldagaid gaskkan biehkki / Sárggaldat, ceahkes ja sárggaldat ovddal / Sárggis, bihttá ja sárggis ovddal

Saerkie, tsiehkje, saerkie minnjelh / Manjil guokte sárggaldaga ja sárggaldagaid gaskkan biehkki / Sárggaldat, ceahkes ja sárggaldat manjil / Sárggis, bihttá ja sárggis manjil

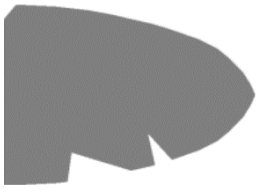
Saerkie, tsiehkje åvtelh / *Tjehkes ja biehkke åvdålt* / Sárggaldat ja biehkki ovddal / Sárggaldat ja ceahkes ovddal / Sárggis ja bihttá ovddal

Saerkie, tsiehkje minnjelh / *Tjehkes ja biehkke manjelt* / Sárggaldat ja biehkki manjil / Sárggaldat ja ceahkes manjil / Sárggis ja bihttá manjil

Saerkie-tsiehkje jñh saerkie åvtelh

Saerkie-tsiehkje jñh saerkie minnjelh

Stuora biehkki ovddal manil / Stuora bihttá ovddal manil